

Radostné bahnění

Co se tak podívat na naši přírodu (☺) z trochu jiného úhlu? Většinu času na flóru a faunu koukáme za pochodu, ve stoje či v sedu – tak co se pro změnu pořádně „vyrochnit“? Z polohy ležmo, zvláště na sluníčkem vyhřátém bahně vypuštěného rybníka, nás čekají i jiné zážitky než jen oblečení načichlé typických puchem rybníčního bahna!

Modelína. Křehká elegance písily čáponožnice (Himantopus himantopus) se hned tak neokouká. Ani bahýnko na koncích prstů jí oslnivosti neubere. Bahno rybníka Bojanovického u jihomoravských Lužic nám večer 21. srpna a ráno 22. srpna 2017 nabídlo příjemnou sbírku statistů i mobilistů (nebo jak se to řekne?). Pár fotek jsem vybral pro tento příspěvek, který je pokusem o co nejmenší poměr slovo / obrázek ☺

▲▼ **Vodouš večerní...** Hledání místa, kde složit naše středně staré kosti a pak si je opět pokud možno odnést, zabrala mnohem víc času než vlastní focení. S kamarádem Liborem, s nímž jsem tentokrát fotil, dbáme na to, aby věci měly dobrý poměr cena/výkon. Výkon byla potřeba užít si focení nerušeně přes ranní i večerní zlatou hodinku – slunko nízko nad obzorem, ostré a šeredné polední stíny mizí a vše se přelévá krásným měkkým nazlátlým světlem. Abychom ušetřili čas, našli jsme místo, kde bylo pěkné světlo ráno i večer a šlo přenocovat poblíž (cena/výkon). První obětí našich závěrek se stal vodouš bahenní (*Tringa glareola*). Vypukrlil nám i anfasovku (nahore), což potěšilo. Ostatně zkuste vyfotit opeřence symetricky zepředu – ty potvory se k nám stavějí neustále bokem!

▲▼ **...a vodouš ranní.** Nasyceni vydatnými čichovými bahenními zážitky z večerního focení jsme náš původní plán přespat přímo v krytu odložili na neurčito. Každopádně jsme to měli druhý den ráno z hamak v nedalekém lesíku do krytu co by teleobjektivem dohodil. Zatímco večerní focení nám umožnilo hrátky s protisvětlem (protější strana dole), ranní světlo fungovalo právě obráceně. Starý známý vodouš bahenní nám zůstal věrný a s rozbřeskem si to krásně štrádoval přímo před krytem: je libo čistou (nahore), nebo s bahýnkem (dole)? Rybník byl v místě našeho zálehu dost široký na to, aby protější rákosinná vegetace nerušila. A zároveň dost blízko na to, aby pozadí fotek netvořila homogenní „polívka“ – homogenní hrachovku si rád dám, ale na fotce opravdu ne, děkuji.

▲▼ **Špek potěší víc.** Radost přináší i „pouhé“ pozorování ptáků, birding, birdwatching, ptáčkaření - ať už říkáme téhle rekreační aktivitě jakkoliv. Vzácnější druhy potěší každého víc - ať už je to vzácný kos černý (*Turdus merula*) někde v místech, kde běžně nežije, nebo čírka modrá (*Spatula querquedula*), jinde hojná, ale na našem území jen velmi vzácně hnízdící. Teď už je ale srpen, hnízdění skončilo, čírky jsou na tahu a šance na ně narazit, včetně jedinců, kteří hnízdili někde daleko od nás, je podstatně vyšší. I kdyby nám nedala čírka modrá šanci na fotku, potěšila by moc. Tenhle sameček v prostém (tzv. krycím) šatu ale odstartoval ne moc daleko, a ne moc blízko, prostě tak akorát na slušnou fotku. Ukázal nám kresbu křídel shora i zdola. U té druhé fotky i s bonusem pěkně rozstříklych kapek bahna.

▲▼ **Šunt potěší též.** Radost přináší nejen špeky (vzácnosti), ale i šunt (běžnosti). Mezi ptáčkaři zlidovělá označení jsou jen hodnocením šance, s níž daný druh na daném místě (případně v danou roční dobu) uvidíme. Špek je výhra v loterii, šunt je naopak tutovka. Ale pozor: kos černý je u nás šunt, ale jiný kos černý někde na okraji výskytu svého druhu, třeba v Rusku, je špek. Špek a šunt nejsou tedy vlastnosti druhu, ale okolnosti pozorování! To jen kdyby se někdo durdil, že slovo šunt je nepěkné ☹. A samozřejmě i šunt potěší. S radostí pozorujeme konipasů bílé (*Motacilla alba*), jak loví. A pak přijde malá výhra v loterii, okolnosti se sejdou, muška letí přesně tam, kde má, tedy tam, kam kouká konipas i kam kouká fotograf a jako bonus konipasí hlavu „uzavře“ aura zelené vegetace kdesi daleko. Díky náhodám.

▲▼ **Barvičky.** No bez barviček to při focení sice jde, ale v ptačí fotografii většinou ne, co bychom si namlouvali. Výhodou našeho bahenního ležení byla i flexibilita – záleželo si umístili tak, abychom se mohli otáčet a dostat do pozadí fotografie různá... no... pozadí. Ilustrujmež na druhu, který nebude od pozadí fotky moc odvádět pozornost. Na scéně tedy špaček obecný (*Sturnus vulgaris*). Kdo byl na jižní Moravě a nefotil špačky, jako by ani nebyl (na jižní Moravě). Tak potvrdí mnohý vinař... Zpátky k tématu. Horní fotka rámuje špačka pěkným studeným bokehem (nejasné fleky v bokehu jsou, snad se dobře pamatují, vzdálené volavky, na které dopadá slunce). Dolní fotka je též z rána, jen o nějakých těch devadesát stupňů odvrácená – proto teplé barvy. A bonus stylu „zrcadlo hladiny, řekni mi... kdo má letos nejkrásnější hrozny...?“ ☺

▲▼ **Variace na dané téma.** Největší peklo při focení? Často ani ne dostat zvíře do hledáčku, nakomponovat jej, ať se doplňuje s pozadím, ať sedí technicky to a obsahově ono. Digitální (bez)zrcadlovky nasekají desítku fotek za vteřinu ani nemrknou (teda zrcadlovky „mrkají“ jak divé, to zas ano). A teď vyberte ze série půl sta skoro stejných fotek „tu pravou“ (všimněte si: toto je popis k fotkám na **pravé** straně...). No vrátím se k tomu na další dvoustraně. A raději zde volím dvě fotky zcela jiné, jeden špaček vs. dva a k tomu jeden sedící vs. druhý letící. Ještě že další fotky nevyšly, špaček z hledáčku rychle vycestoval. Ufff, úleva. A pro úplnost: kdyby vás mátl vzhled jedinců na této dvoustraně (nenáhodně zvolených), tak jen špaček u zrcadla (protější strana dole) je dospělý, ostatní jsou různě přepelichaní mladí jedinci.

▲▼ **Skorostejná Aletrochujiná.** Nakouzl jsem to, tak to dokousnu. Noční můra fotografa má jasné jméno: Skorostejná Aletrochujiná. „Má být hlavička spíš trochu nahoru, nožka vpřed a zobáček doleva, nebo je lepší ta varianta o 28 snímků dál, kde hlavička je víc doleva, ocásek nahoru a zobáček krapínek pootevřený?!“ Vynásobte pár sty a z relaxačního konička máte migrénu. Staré zlaté časy, kdy jeden cvak na kinofilm prostě vyšel, nebo nevyšel. A bylo. Teda spíše nebylo. Nicméně: na scéně máme dalšího účinkujícího. Vodouš kropenatý (Tringa ochropus). Pro začátečníka asi celkem podobný jeho předskokanovi, vodouši bahennímu, ale stačí pozornější pohled na detaily opeření a je jasno. Oba jsou ale krásní. Bahňáci mě fascinují – z dálky šedáci, kde nic tu nic, pak přikráčí blíž a oslní jemnými vzory na perech a vmlouvavým výrazem (antropomorfismus, ale tak to holt je).

▲▼ **V pořadí focení aneb výběrová muka.** Abych to nekomplikoval, nezařadil jsem ani jednu dvojici fotek z mučivého cyklu Skorostejná Aletrochujiná. Místo toho jsem vybral čtveřici zcela odlišných fotek. Seřadil jsem je právě v tom pořadí, jak mi přistály na kartě fotoaparátu. Vodouš kropenatý k nám jde z anfasu, nožku ladně zvednutou, bahýnko stéká (protější strana nahoře). Standardní atlasovka, zvíře sfocené z boku, od špičky zobáku po konec ocasu v jedné rovině (protější strana dole). Nestandardní atlasovka, zvíře sfocené z boku, ale jako bonus prolétající vlaštovka obecná (Hirundo rustica), tedy spíše atlasovka nadstandardní (tato strana nahoře). Standardní atlasovka, zvíře sfocené z boku, jako bonus sprška kapek zlomek vteřiny poté, co vodouš vytáhl zobák z vody (tato strana dole). A teď vybírejte... Ještě že jsem dostal celou dvoustranu a vybírat nemusím... ☺

▲▼ **Jak primitivní, ale jak účinné!** S mým bývalým doktorandem a současným kamarádem Liborem Vaicenbacherem (dnes redaktorem amerického časopisu *Photography Life*, www.photographylife.com) jsme strávili víc společného času při probíjení se buřením vysokých And než na výletech doma. Při sběru dat v Ekvádoru, Peru a Kolumbii přišla ke slovu poměrně často nejen naše oblíbená hláška „Gringos?! Macheteros?!“, ale i mačeta jako taková. Staré zvyky vyhasínají pomalu, takže mačeta si přišla na své i při pacifikaci vzdorné jihomoravské vegetace. Náš kryt byl docela primitivní: pár klacků, přes ně vojenská maskovačka, plus něco rákosových stvolů, aby se nám v bahně (dostatečně uschlém, jak jsme doufali) leželo pohodlně.

Do Naší přírody píší rád – i proto, že mám možnost texty rozšířit za hranice naší přírody. Proto za svůj největší publikační „zářez“ v našem časopise považuji článek, kde ani jedna z fotografií nepochází z evropské, natož naší přírody... ☺ (Grim T. 2022: Opeřenci známí? Neznámí! Naše příroda 15/4: 26–39). Neméně mě baví své články doprovázet vlastními fotkami – autenticita je podle mě při psaní na prvním místě. Cizí fotka z fotobanky autentický příběh poskytnou sotva. Proto jsem tento text pojal jako malé „behind the scenes“, tedy pohled do zákulisí. Jak fotky k článkům vznikají? Proč fotka zrovna taková, a ne maková?

O focení ptactva už bylo napsáno jistě víc než o focení všech ostatních živočichů dohromady. Každopádně mi to nedá. Rád bych tentokrát místo tradičních popisů zajímavostí ze života opeřenců, kterými se snažím své články naplnit, dal odpočinout od biologie a ekologie vám i sobě. Podívejme se tedy na pár záběrů, které vznikly během docela krátké, leč úživné „photo session“ na bahně na okraji rákosiny jednoho z mnoha jihomoravských rybníků. Na Bojanovický rybník jsem se vlastně vrátil – řadu let předtím jsem tam totiž sbíral pozorování a data na svou diplomku a následně dizertačku. Bahno vonělo po letech stejně, komárů nebylo, ale ptactvo bylo blíž, mnohem blíž... ■

Citované články autora jsou volně k dispozici na jeho stránkách: <http://www.tomasgrim.com/>

▼ **Do ztracena.** Píseň lze zakončit rázně, nebo jí nechat vyznít až do úplného ticha. Tentokrát pojďme do ztracena. Začali jsme vodoušem bahenním. Tak se k němu vraťme. Na jedné z fotek mu komparovala vlaštovka. Kdybychom na místě vydrželi ještě pár večerů, možná by vznikla i fotka hodná fotosoutěže – dostat do záběru dva druhy není většinou vůbec snadné, natož když jeden je v letu (jeden příklad si dovolím, když už vyšel na těchto stránkách: Grim T. 2020: Jak žijí „naši“ ptáci na zimovišti? Nepěvci. Naše příroda 13/6: 16–25). Každopádně je fotka (dole) vzpomínkou na krátké, ale fajn focení. Podle tradičního ochránářského či ekoturistického doporučení jsme si odnesli pouze zážitky, stopou zůstalo pár polámaných klacků a setnutého rákosí, jako když projde divoké prasátko...

